

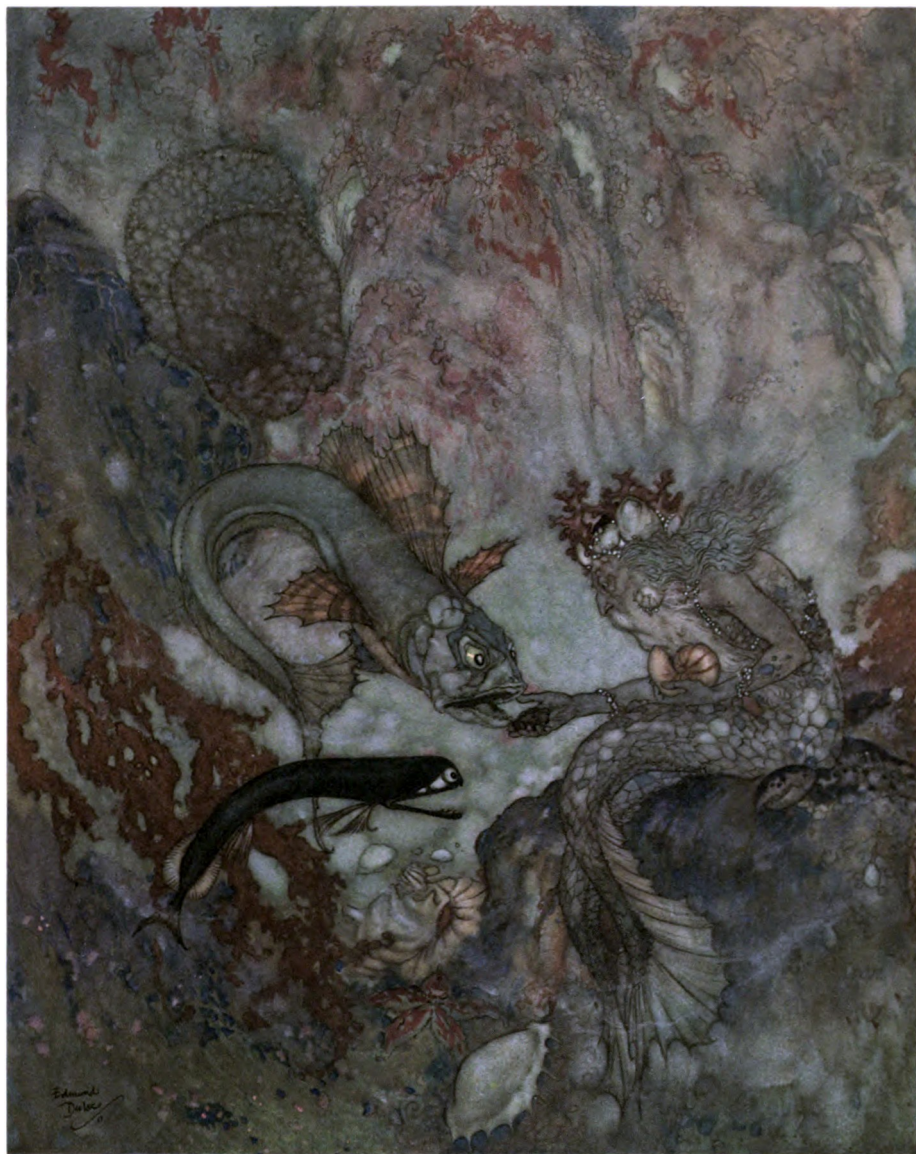
Eventyr For Alle

A detailed black and white illustration of a fox's head, facing right, with its mouth slightly open as if speaking or breathing. The fox has a thick, textured coat and pointed ears.

Den lille havfrue

H. C. Andersen

Den lille havfrue

Langt ute i havet er vannet så blått som bladene på den vakreste kornblomst, og så klart som det reneste glass, men det er svært dypt, dypere enn noe ankertau kan nå, og mange kirketårn måtte stilles oppå hverandre for å rekke fra bunnen opp over vannet. Der nede bor havfolkene.

Nå må du slett ikke tro det bare er naken hvit sandbunn der nede. Nei, der vokser de forunderligste trær og planter, som er så myke i stilk og blader at ved den minste bevegelse av vannet rører de på seg som om de var levende. Alle fiskene, små og store, smetter rundt mellom greinene sånn som fuglene gjør i lufta her oppe. På det aller dypeste stedet ligger havkongens slott. Murene er av koraller, og de lange spisse vinduene er av den aller klareste rav, men taket er muslingskall som åpner og lukker seg etter som vannet går. Det ser nydelig ut, for i hvert skall ligger strålende perler, hver eneste en ville vært stor stas i krona til ei dronning.

Havkongen der nede hadde i mange år vært enkemann, men hans gamle mor holdt hus for ham. Hun var ei klok kone, men stolt over å være adelig, derfor gikk hun med tolv østers på halen, de andre fornemme måtte bare bære seks. – Ellers fortjente hun stor ros, spesielt fordi hun var så fryktelig glad i de små havprinsessene, hennes sønnedøtre. De var 6 nydelige barn, men den yngste var den vakreste av dem alle sammen, huden hennes var så klar og skjær som et roseblad, og øynene hennes så blåe som den dypeste sjø, men slik som alle de andre hadde hun ingen føtter, kroppen endte i en fiskehale.

Hele dagen lang kunne de leke nede i slottet i de store salene, hvor levende blomster vokste ut av veggene. De store

rav-vinduene ble lukka opp, og så svømte fiskene inn til dem, sånn som svalene som flyr inn hos oss når vi lukker opp, men fiskene svømte rett hen til de små prinsessene, spiste av hendene deres og lot seg klappe.

Utenfor slottet var det en stor hage med ildrøde og mørkeblåe trær. Fruktene strålte som gull og blomstene som brennende ild, fordi de alltid bevegde stilk og blad. Jorda selv var den fineste sand, men blå som svovelflammer. Det lå et forunderlig blått skjær over alt der nede, man skulle heller tro at man stod høyt oppe i lufta og kun så himmel over og under seg, enn at man var på havets bunn. I blikkstilte vann kunne man få øye på sola, den så ut som en purpur-blomst hvor alt lyset strømte ut fra dets beger.

Hver av de små prinsessene hadde sin lille plett i hagen hvor hun kunne grave og plante som hun selv ville. En gav sitt blomsterbed skikkelsen av en hvalfisk, en annen likte bedre at hennes ligna ei lita havfrue, men den yngste gjorde sin helt rundt akkurat som sola, og hadde bare blomster som skinte rødt som den. Hun var et underlig barn, stille og ettertenksom, og når de andre søstrene pynta opp med de forunderligste ting de hadde fått fra strandede skip, ville hun, utenom de rosenrøde blomstene som ligna sola høyt der oppe, kun ha ei vakker marmorstøtte. En nydelig gutt var det hogd ut av den hvite, klare steinen som hadde kommet ned på havbunnen da noen gikk på grunn. Ved støtta planta hun ei rosenrød sørgepil, den vokste herlig, og hang med de friske greinene sine utover den, ned mot den blåe sandbunnen hvor skyggen viste seg fiolett og bevegde seg som greinene. Det så ut som om topp og røtter lekte med å kysse hverandre.

Ingen glede var større for henne enn å høre om menneskeverdenen der oppe. Den gamle bestemora måtte

fortelle alt det hun visste om skip og byer, mennesker og dyr. Spesielt syntes hun det var forunderlig flott at oppe på jorda dufta blomstene, det gjorde de ikke på havets bunn, og at skogen var grønn, og de fiskene som man så mellom greinene der, kunne syngte så høyt og nydelig at det var en lyst. Det var de små fuglene som bestemora kalte fisk, for ellers kunne de jo ikke forstå henne siden de ikke hadde sett en fugl.

«Når dere fyller 15 år», sa bestemora, «så skal dere få lov til å dykke opp av havet, sitte i måneskinn på klippene og se de store skipene som seiler forbi, skog og byer skal dere se!» I året som kom, ville den ene av søstrene bli 15 år, men de andre – ja, den ene var ett år yngre enn den andre, den yngste av dem hadde altså ennå hele fem år før hun kunne komme opp fra havets bunn og se hvordan det så ut hos oss. Men den ene lofte den andre å fortelle hva hun hadde sett og funnet best den første dagen, fordi bestemora deres fortalte dem ikke nok, det var så mye de ville ha greie på.

Ingen var så lengselsfull som den yngste, akkurat hun, som hadde lengst tid å vente, og som var så stille og tankefull. Mang en natt stod hun ved det åpne vinduet og så opp gjennom det mørkeblåe vannet, hvor fiskene slo med finnene og halene sine. Måne og stjerner kunne hun se, de skinte riktignok ganske blekt, men gjennom vannet så de mye større ut enn for våre øyne. Gled det da likesom ei sort sky hen under dem, da visste hun at det enten var en hvalfisk som svømte over henne, eller kanskje et skip med mange mennesker. De tenkte sikkert ikke på at ei nydelig lita havfrue stod nedenfor og rakte de hvite hendene sine opp imot kjølen.

Nå var da den eldste prinsessa 15 år og kunne stige opp over havflata.

Da hun kom tilbake hadde hun hundre ting å fortelle, men det beste, sa hun, var å ligge i måneskinnet på en sandbanke i den rolige sjøen, og tett ved kysten se den store byen hvor lysene blinker akkurat som hundre stjerner, høre musikken, og larmen og støyen fra vogner og mennesker, se alle kirketårna og spirene, og høre hvordan klokkene ringer. Og fordi hun ikke kunne komme opp dit lengta hun aller mest etter alt dette.

Å, så den yngste søstera hørte etter. Og når hun siden om kvelden stod ved det åpne vinduet og så opp igjennom det mørkeblå vannet, tenkte hun på den store byen og all dens larm og støy, og da syntes hun at hun kunne høre kirkeklokkene ringe ned til seg.

Året etter fikk den andre søstera lov til å stige opp gjennom vannet og svømme dit hun ville. Hun dykka opp akkurat i det sola gikk ned, og det synet syntes hun var det beste. Hele himmelen hadde sett ut som gull, sa hun, og skyene, ja prakten deres kunne hun ikke beskrive nok! Røde og fiolette hadde de seilt hen over henne, men langt hurtigere enn dem, fløy, som et langt hvitt slør, en flokk av ville svaner hen over vannet der sola stod. Hun svømte mot den, men den sank og rosenskjæret slokka på havflata og skyene.

Året etter kom den tredje søstera opp dit. Hun var den dristigste av dem alle, derfor svømte hun opp langs ei brei elv som rant ut i havet. Hun så nydelige, grønne åser med vinranker, slott og gårder titta frem mellom prektige skoger. Hun hørte hvordan alle fuglene sang, og sola skinte så varmt at hun ofte måtte dykke under vannet for å kjøle det brennende ansiktet sitt. I ei lita bukt traff hun en hel flokk små menneskebarn. Ganske nakne løp de og plaska i vannet. Hun ville leke med dem, men de løp sin vei forskrekka, og det

kom et lite sort dyr, det var en hund, men hun hadde aldri sett en hund før. Den gjødde så forskrekkelig mot henne at hun ble urolig og søkte ut i den åpne sjøen igjen, men aldri kunne hun glemme den prektige skogen, de grønne åsene og de nydelige barna, som kunne svømme på vannet selv om de ikke hadde noen fiskehale.

Den fjerde søstera var ikke så dristig, hun ble værende midt ute på det ville hav, og fortalte at det var det aller beste. Man så mange mil rundt omkring seg, og himmelen ovenfor stod som ei stor glassklokke. Skip hadde hun sett, men langt borte, de så ut som strandmåker. De morsomme delfinene hadde slått kolbøtter, og de store hvalfiskene hadde sprøya vann opp av neseborene sine sånn at det hadde sett ut som hundre vannfontener rundt om.

Nå kom turen til den femte søstera. Bursdagen hennes var akkurat om vinteren, og derfor så hun ting de andre ikke hadde sett første gang. Sjøen så helt grønn ut, og rundt om svømte det store isberg. Hvert så ut som ei perle, sa hun, og var allikevel langt større enn de kirketårnene menneskene bygde. I de forunderligste skikkelser viste de seg, og glimra som diamanter. Hun hadde satt seg på et av de største, og alle seilere passerte forskrekka utenom der hvor hun satt og lot vinden blåse i det lange håret hennes. Men utpå kvelden ble himmelen overdekket med skyer, det lynte og tordna mens den sorte sjøen løfta de store isblokkene høyt opp og lot dem skinne ved de røde lyn. På alle skip tok man seilene inn, det var uro og gru, men hun satt rolig på sitt svømmende isberg og så den blåe lysstrålen slå sikksakk ned i den skinnende sjøen.

Den første gangen en av søstrene kom over vannet, var enhver alltid henrykt over det nye og vakre hun så. Men da de nå som voksne jenter hadde lov å stige opp dit når de

ville, ble de likegyldige til det, de lengta igjen etter hjemmet, og etter en måneds tid sa de at nede hos dem var det jo aller vakrest, og at der var man så absolutt hjemme.

Mang ei kveldsstund tok de fem søstrene hverandre i armene og steg i rekke opp over vannet. Nydelige stemmer hadde de, vakrere enn noe menneske, og når det da trakk opp til storm, så de kunne tro at skip måtte forlise, svømte de foran skipene og sang så nydelig om hvor vakkert det var på havets bunn, og bad sjøfolkene om å ikke være redde for å komme ned dit. Men disse kunne ikke forstå ordene, de trodde at det var stormen, og de fikk heller ikke se skjønnheten der nede, for når skipet sank, drukna menneskene og kom kun som døde ned til Havkongens slott.

Når søstrene om kvelden steg opp slik, arm i arm, høyt opp gjennom havet, da stod den lille søstera helt alene tilbake og så etter dem, og det var som om hun skulle gråte, men havfruer har ingen tårer, og derfor lider hun mye mer.

«Akk, var jeg bare 15 år!» sa hun. «Jeg vet at jeg garantert vil komme til å like den verdenen der ovenfor, og menneskene som bygger og bor der oppel!»

Endelig var hun da blitt 15 år.

«Se nå tar vi deg i hånda», sa bestemora hennes, den gamle enkedronninga. «Kom nå, la meg pynte deg, slik som de andre søstrene dine!»

Og hun satt en krans av hvite liljer på håret, men hvert blad i blomsten var det halve av ei perle; og den gamle lot 8 store østers klemme seg fast på prinsessas hale, for å vise hennes høye stand.

«Det gjør vondt!» sa den lille havfrue.

«Ja, man må lide litt for stasen!» sa den gamle.

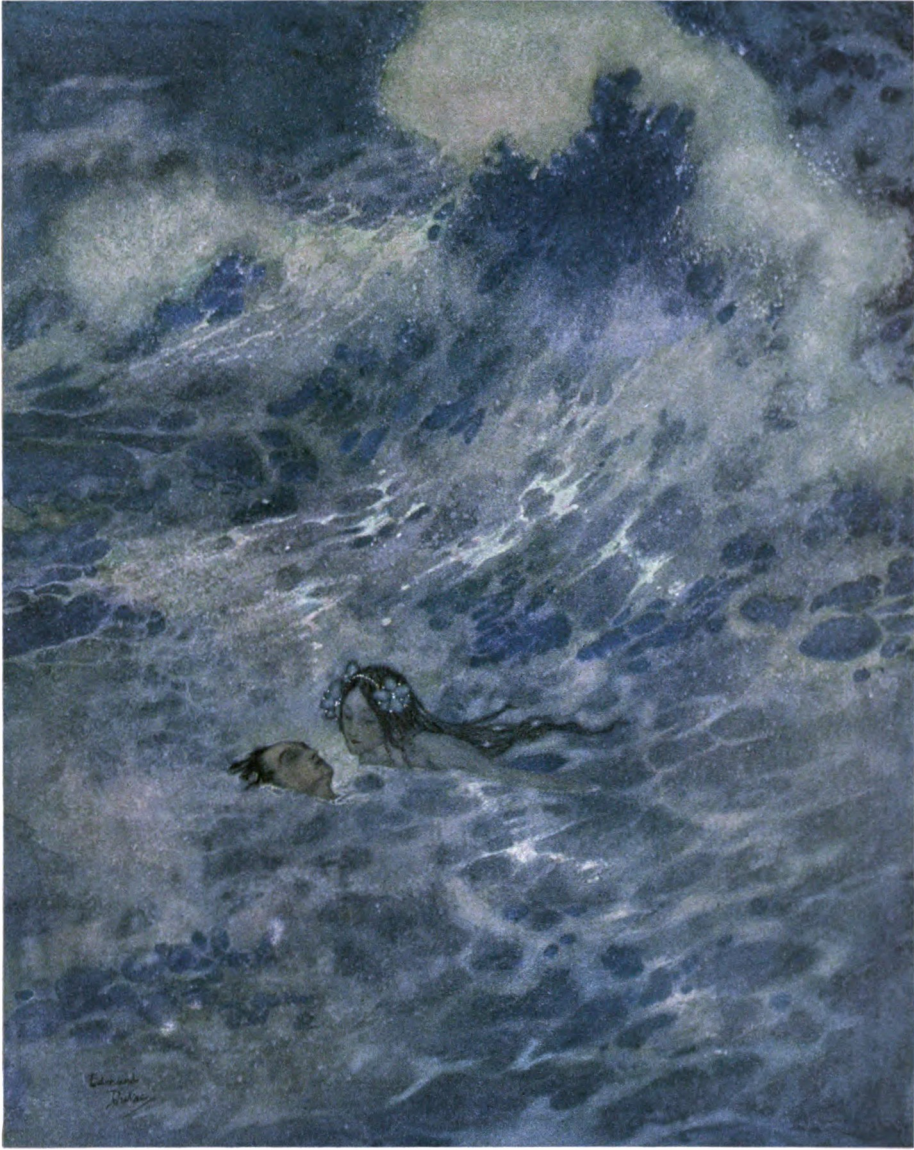
Å! Hun ville så gjerne ha rista hele denne prakten av seg og lagt av seg den tunge kransen. De røde blomsten i hagen

hennes kledde henne mye bedre, men hun turde nå ikke gjøre det om. «Farvel», sa hun, og steg så lett og klar som ei boble opp gjennom vannet.

Sola hadde akkurat gått ned idet hun løfta hodet sitt opp over havet, men alle skyene skinte ennå som roser og gull, og midt i den bleikrøde lufta strålte aftenstjerna så klart og vakkert, lufta var mild og frisk, og havet blikkstilte. Der lå det et stort skip med tre master, kun et eneste seil var oppe, for ikke en vind rørte seg rundt om i tauverket, og på stengene satt matroser. Det var musikk og sang, og etter som kvelden ble mørkere, tentes hundre fargesprakende lykter. Det så ut som om alle nasjoners flagg vaia i lufta. Den lille havfrue svømte rett hen til kahyttvinduet, og hver gang vannet løfta henne i været kunne hun se inn gjennom de speilklare rutene, hvor så mange pyntede mennesker stod. Men den peneste var nå den unge prinsen med de store øynene. Han var visst ikke stort over 16 år, det var fødselsdagen hans, og derfor skjedde all denne stasen. Matrosene dansa på dekket, og da den unge prinsen trådte ut dit, steg over hundre raketter opp i lufta. De lyste som den klare dag, så den lille havfrue ble svært forskrekka og dukka ned under vannet. Men hun stakk snart hodet opp igjen, og da var det som om alle himmelens stjerner falt ned til henne. Aldri hadde hun sett sånne ildkunster. Store soler snurret rundt, prektige ildfisker svingte seg i den blåe lufta, og alle ting skinte tilbake fra den klare, stille sjø. På skipet selv var det så lyst at man kunne se hvert lille tau, saktens menneskene. Å, så vakker den unge prinsen var, og han trykte folkene i hånda, og lo og smilte, mens musikken klang i den deilige natta.

Det ble seint, men den lille havfrue kunne ikke vende øynene sine bort fra skipet og fra den nydelige prinsen. De fargesprakende lyktene ble slukka, rakettene steig ikke mer i

været, det lød heller ingen flere kanonskudd. Men dypt nede i havet summa og brumma det. Imens satt hun på vannet og gynga opp og ned, slik at hun kunne se inn i kahytten. Men skipet tok sterkere fart, det ene seilet bredte seg ut etter det andre, nå gikk bølgene sterkere, store skyer trakk opp, det lynte langt borte. Å, det ville bli et skrekkelig vær! Derfor tok matrosene seilene inn. Det store skipet gynga i flyvende fart på den ville sjøen, vannet reiste seg, som store sorte berg som ville velte over masta, men skipet dykka som en svane ned imellom de høye bølgene og lot seg igjen løfte opp på de tårnende farvannet. Det syntes den lille havfrue var en skikkelig morsom fart, men det syntes ikke sjøfolkene. Skipet knakte og brakte, de tykke plankene ble bøyd av de sterke støtene, sjøen slo inn mot skipet, masta knakk midt over, som om den var et rør, og skipet ble slengt på sida mens vannet trengte inn i rommet. Nå så den lille havfrue at de var i fare, hun måtte selv passe seg for bjelker og biter av skipet som dreiv på vannet. Et øyeblikk var det så kullende mørkt at hun ikke kunne øyne det minste, men når det så lynte ble det igjen så klart at hun gjenkjente dem alle på skipet. Hver og en tumla seg rundt det beste han kunne. Den unge prinsen søkte hun spesielt etter, og hun så ham, da skipet splittet seg, og sank ned i den dype sjøen. Først ble hun ganske fornøyd, for nå kom han ned til henne, men så huska hun at menneskene ikke kunne leve i vannet, og at han ikke kunne komme ned til hennes fars slott, utenom som død. Nei, dø, det måtte han ikke. Derfor svømte hun hen mellom bjelker og planker som dreiv på sjøen, hun glemte rent at de kunne ha knust henne, hun dykka dypt under vannet og steg igjen høyt opp i mellom bølgene, og kom så til slutt hen til den unge prinsen, som nesten ikke kunne svømme lenger i den stormende sjøen. Armene og beina hans begynte å bli matte,

de vakre øynene lukka seg, han hadde måttet dø om ikke den lille havfrue hadde kommet til. Hun holdt hodet hans opp over vannet og lot så bølgende drive henne med ham, hvorhen de ville.

I morgenstunden var det onde været forbi. Av skipet var det ikke ei flis å se. Sola steig så rød og skinnende opp av vannet, og det var som om prinsens kinn fikk liv av det, men øynene forble lukka. Havfrua kyssa den høye vakre panna hans og strøyk det våte håret hans tilbake. Hun syntes han ligna marmorstøtta nede i den lille hagen hennes, hun kyssa ham igjen og ønska at han likevel måtte leve.

Nå så hun det faste landet foran seg, høye blåe berg hvor den hvite snøen skinte på toppen som om det var svaner som lå der. Nede ved kysten var det vakre grønne skoger, og foran lå ei kirke eller et kloster, det visste hun ikke helt, men en bygning var det. Sitron- og appelsintrær vokste i hagen der, og foran porten stod høye palmetrær. Sjøen gjorde her ei lita bukt som var blikkstilte, men svært dypt, like hen til klippen hvor den hvite fine sanda hadde skylt opp. Her svømte hun hen med den vakre prinsen, la ham i sanda, men sørga spesielt for at hodet lå høyt i det varme solskinn.

Nå ringte klokkene i den store hvite bygningen, og det kom mange unge jenter gjennom hagen. Da svømte den lille havfrue lenger ut bak noen høye steiner som rakte opp av vannet, la sjø-skum på håret sitt og brystet sitt slik at ingen kunne se det lille ansiktet hennes, og så passa hun på hvem som kom til den stakkars prinsen.

Det varte ikke lenge før ei ung jente kom hen der. Hun så ut til å bli ganske forskrekka, men kun et øyeblikk, så henta hun flere mennesker, og havfrua så at prinsen fikk liv, og han smilte til dem alle rundt omkring. Men ut til henne smilte han ikke, han visste jo ikke heller at hun hadde redda ham. Hun

følte seg så bedrøva, og da han ble ført inn i den store bygningen dykka hun sorgfull ned i vannet og søkte hjem til sin fars slott.

Hun hadde alltid vært stille og tankefull, men nå ble hun det enda mer. Søstrene spurte henne hva hun hadde sett den første gangen der oppe, men hun fortalte ikke noe.

Mange kvelder og morgener steig hun opp dit hvor hun hadde forlatt prinsen. Hun så hvordan hagens frukter modna og ble plukka ned, hun så hvordan snøen smelta på de høye fjellene, men prinsen så hun ikke, og derfor vendte hun alltid hjem enda mer bedrøva. Det var hennes eneste trøst å sitte i den lille hagen sin og slynge armene sine rundt den vakre marmorstøtta som ligna på prinsen, men blomstene sine passa hun ikke, de vokste ut over gangene som i ei villmark, og flettet de lange stilkene og bladene sine inn i greinene på trærne så det ble ganske mørkt.

Til slutt kunne hun ikke lenger holde det ut, men sa det til en av søstrene sine, og sånn fikk straks alle de andre vite det, men heller ingen flere enn de og et par andre havfruer, som ikke sa det til noen, utenom til deres nærmeste venninner. En av dem visste hvem prinsen var, hun hadde også sett stasen på skipet, visste hvor han var fra, og hvor kongeriket hans lå.

«Kom lille søster!» sa de andre prinsessene, og med armene om hverandres skuldre steg de i ei lang rekke opp av havet foran der hvor de visste at prinsens slott lå.

Slottet var lagd av en lysegul glinsende steinart med store marmortrapper, ei trapp som gikk like ned til havet. Prektige forgylte kupler hevde seg over taket, og mellom søylene, som gikk rundt om hele bygningen, stod marmorstøtter som nesten så levende ut. Gjennom det klare glasset i de høye vinduene så man inn i de prektigste salene, hvor kostelige silkegardiner og tepper var hengt opp, og alle veggene var

pynta med store malerier som det virkelig var en fornøyelse å se på. Midt i den største salen spruta ei stor fontene, strålene stod høyt opp mot glasskuppelen i taket, hvor sola skinte igjennom ned på vannet og på de vakre plantene som vokste i det store bassenget.

Nå visste hun hvor han bodde, og mange kvelder og netter kom hun der på vannet. Hun svømte mye nærmere land enn noen av de andre hadde vågd, ja hun gikk helt opp i den smale kanalen, under den prektige marmorbalkongen som kasta en lang skygge hen over vannet. Her satt hun og så på den unge prinsen, som trodde han var helt alene i det klare måneskinnet.

Mange kvelder så hun ham seile med musikk i den prektige båten sin, hvor flaggene vaia. Hun titta frem mellom de grønne sivene og tok vinden i det lange sølvhvite sløret sitt, og når noen så det tenkte de det var en svane som løfta vingene.

Hun hørte mang en natt, når fiskerne lå med fakler på sjøen, at de fortalte så mye godt om den unge prinsen, og det gleda henne at hun hadde frelst hans liv da han halvdød dreiv om på bølgene, og hun tenkte på hvor fast hodet hans hadde hvilt på brystet hennes, og hvor inderlig hun da hadde kyssa ham. Han visste slett ikke noe om det, og kunne ikke en gang drømme om henne.

Mer og mer begynte hun til å holde av menneskene, mer og mer ønska hun å kunne stige opp imellom dem. Deres verden syntes hun var langt større enn hennes. De kunne jo fly hen over havet på skip, stige opp på de høye fjellene høyt over skyene, og landene de eide strakte seg med åser og skoger lenger enn hun kunne øyne. Det var så mye hun ønska å vite, men søstrene kunne ikke gi henne svar på alt. Derfor spurte hun den gamle bestemora, og hun kjente godt

til den høyere verden som hun veldig riktig kalte *landene ovenfor havet*.

«Hvis menneskene ikke drukner», spurte den lille havfrue, «kan de da leve for alltid? Dør de ikke som vi her nede i havet?»

«Jo!» sa den gamle, «de må også dø, og levetida deres er mye mye kortere enn vår. Vi kan bli tre hundre år, men når vi så hører opp å være til her, så blir vi bare skum på vannet, og har ikke en gang ei grav her nede mellom våre kjære. Vi har ingen udødelig sjel, vi får aldri liv mere, vi er sånn som det grønne sivet, er det en gang skjært over, kan det ikke grønnes igjen! Menneskene derimot har en sjel som lever alltid, den lever etter at legemet har blitt til jord. Den stiger opp igjennom den klare lufta, opp til alle de skinnende stjernene! Sånn som vi dykker opp av havet og ser menneskenes land, sånn dykker de opp til ubekjente nydelige steder, dem vi aldri kan få se.

«Hvorfor fikk vi ingen udødelig sjel?» sa den lille havfrue bedrøva. «Jeg ville gitt alle mine tre hundre år jeg har å leve i, for å være et menneske bare én dag, og siden få del i den himmelske verden!»

«Det må du ikke gå og tenke på!» sa den gamle. «Vi har det mye lykkeligere og bedre enn menneskene der oppe!»

«Jeg skal altså dø og flyte som skum på sjøen, ikke høre bølgenes musikk, se de nydelige blomstene og den røde sola! Kan jeg da slett ikke gjøre noe for å vinne en evig sjel!»

«Nei!» sa den gamle. «Bare hvis et menneske elska deg så mye at du var mer for ham enn far og mor, hvis han med hele sin tanke og kjærlighet hang ved deg, og lot presten legge sin høyre hånd i din med løfte om troskap her og i all evighet, da flyter hans sjel over i ditt legeme og du får også del i menneskenes lykke. Han gav deg sjel og beholdt også

sin egen. Men det kan aldri skje! Fiskehalen din, som vi synes er nydelig her i havet, den synes de er heslig der oppe på jorda. De forstår seg nå ikke bedre på det, der må man ha to klønete støtter som de kaller bein for å være vakker!»

Da sukka den lille havfrue og så bedrøva ned på fiskehalen sin.

«La oss være fornøyde», sa den gamle. «Hoppe og springe vil vi i de tre hundre årene vi har å leve i, det er så men ei god tid nok, siden kan man desto mer fornøydelig hvile seg ut i grava si. I kveld skal vi ha hoffball!»

Dette var altså en prakt som man aldri vil se på landjorda. Vegger og loft i den store dansesalen var av tykt men klart glass. Flere hundre kolossale muslingskall, rosenrøde og gressgrønne, stod i rekker på hver side med en blå brennende ild som opplyste hele salen og skinte ut gjennom veggene, slik at sjøen der utenfor var helt opplyst. Man kunne se alle de utallige fiskene, store og små, som svømte henimot glassmuren, på noen skinte skjellene purpurrøde, på andre så de ut som sølv og gull. – Midt igjennom salen fløyt en brei rennende strøm, og på denne dansa havmenn og havfruer til sin egen nydelige sang. Så vakre stemmer hadde ikke menneskene på jorda. Den lille havfrue sang skjønnest av dem alle, og de klappa i hendene for henne, og et øyeblikk følte hun glede i hjertet sitt, for hun visste at hun hadde den skjønneste stemmen av alle på jorda og i havet! Men snart kom du likevel igjen til å tenke på verden ovenfor seg. Hun kunne ikke glemme den vakre prinsen, og sorgen sin over ikke å eie en udødelig sjel sånn som han. Derfor sneik hun seg ut av sin fars slott, og mens alt der inne var sang og lystighet, satt hun bedrøva i den lille hagen sin. Da hørte hun et horn klinge ned igjennom vannet, og hun tenkte: «Nå seiler han visst der oppe, han som jeg elsker

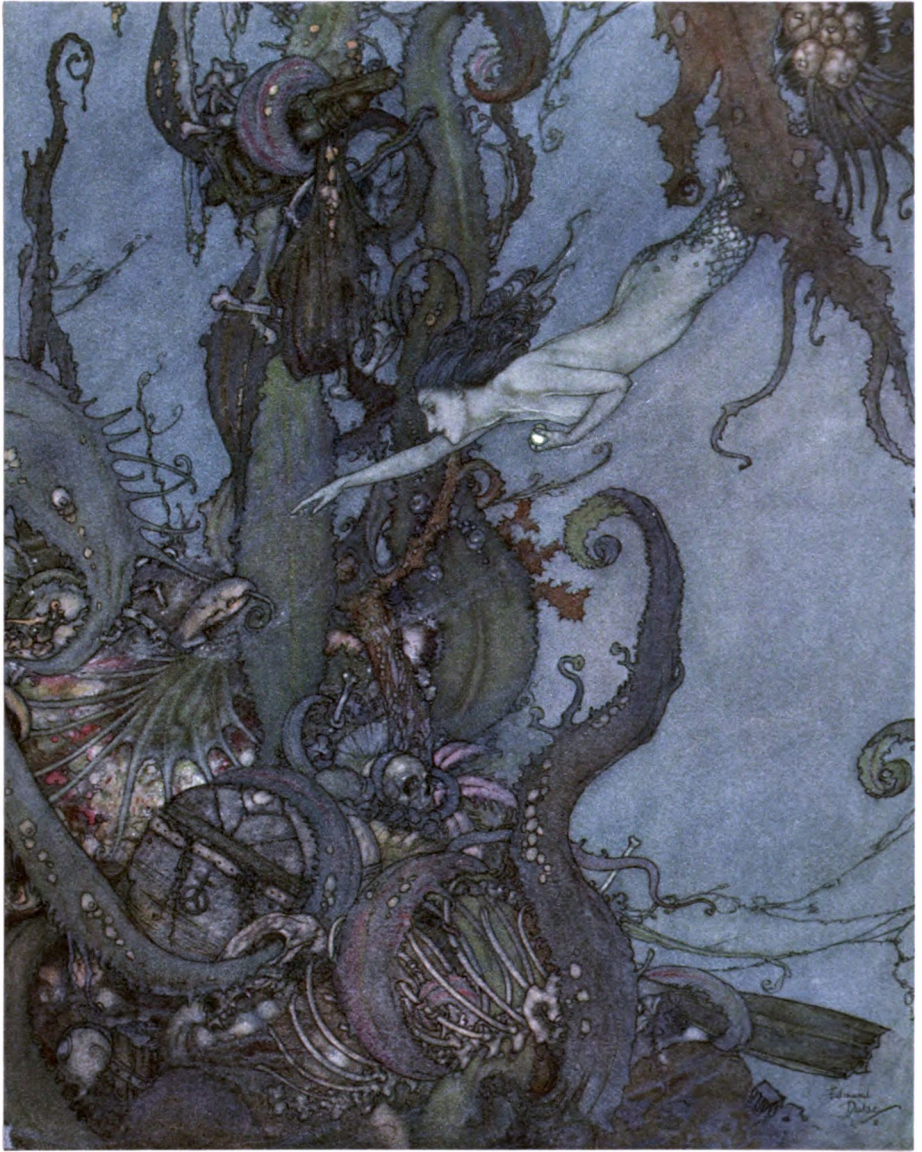
mere enn far og mor, han som tankene mine henger ved og i hvis hånd jeg ville legge mitt livs lykke. Alt ville jeg lovt for å vinne ham og en udødelig sjel! Mens søstrene mine danser der inne i min fars slott, skal jeg gå til havheksa, henne som jeg alltid har vært så redd for. Men hun kan kanskje gi råd og hjelpe!»

Nå gikk den lille havfrue ut av hagen sin hen imot de brusende malstrømmene som heksa bodde bak. Den veien hadde hun aldri gått før. Der vokste det ingen blomster, ikke noe sjøgress, kun den nakne grå sandbunnen strakte seg hen imot malstrømmene hvor vannet, som bruste som møllehjul, virvla rundt og reiv alt det de fikk fatt på med seg ned i dypet. Midt imellom disse knusende virvlene måtte hun gå for å komme inn på heksas distrikt, og et langt stykke der var det ikke annen vei enn over varm boblende gjørme – det kalte heksa *torvmose sin*. Bak den lå huset hennes midt inne i en merkelig skog. Alle trær og busker var polypper, halvt dyr og halvt plante, de så ut som hundrehodete slanger som vokste ut av jorda. Alle greinene var lange, slimete armer med fingre som smidige ormer, og ledd for ledd bevegde de seg fra roten til den ytterste spissen. Alt i havet de kunne gripe tak i, snurra de seg fast om, og ga aldri mere slipp på det. Der ble den lille havfrue stående ganske forskrekka utenfor. Hjertet hennes banka av redsel, hun hadde nesten vendt om, men så tenkte hun på prinsen og på menneskenes sjel, og da fikk hun mot. Det lange flagrende håret sitt bandt hun fast om hodet for at polyppene ikke skulle gripe henne der, begge hendene la hun sammen over brystet sitt og fløy så av sted som fisken kan fly gjennom vannet, inn i mellom de heslige polyppene som strakte de smidige armene og fingrene sine etter henne. Hun så hvordan hver av dem hadde noe den hadde grepet, hundre små armer holdt det

som sterke jernbånd. Mennesker som hadde omkommet på sjøen og sunket dypt ned dit, titta frem som hvite beinrader i polyppenes armer. Skipsror og kister holdt de fast, skjeletter av landdyr og ei lita havfrue som de hadde fanga og kvalt, det var nok det forskrekkeligste for henne.

Nå kom hun til en stor slimete plass i skogen, hvor store, feite vannsnoker boltra seg og viste den stygge hvitgule buken sin. Midt på plassen var det reist et hus av strandede menneskers hvite bein, der satt havheksa og lot ei padde spise av munnen sin, slik som menneskene lar en kanarifugl spise sukker. De heslige feite vannsnokene kalte hun sine små kyllinger, og lot dem velte seg på det store, svampete brystet hennes.

«Jeg vet nok hva du vill!» sa havheksa. «Dette er dumt av deg! Allikevel skal du få din vilje, for den vil bringe deg ulykke, min nydelige prinsesse. Du vil gjerne få av deg fiskehalen din, og istedenfor den ha to stumper å gå på sånn som menneskene, for at den unge prinsen skal bli forelska i deg så du kan få ham og en udødelig sjel!» I det samme lo heksa så høyt og fælt at padda og snokene falt ned på bakken og velta seg der. «Du kommer akkurat i rette tid», sa heksa. «I morgen, når sola står opp, kunne jeg ikke ha hjulpet deg igjen før et år var omme. Jeg skal lage deg en drikk, med den skal du, før sola står opp, svømme til lands, sette deg på bredden der og drikke den, da skilles halen din av og snerpes inn til det menneskene kaller nydelige bein. Men det gjør vondt, det er som om et skarpt sverd gikk igjennom deg. Alle som ser deg ville si du er det vakreste menneskebarn de har sett! Du beholder din svevende gange, ingen danserinne vil kunne sveve som du, men hvert skritt du gjør er som om du trådde på en skarp kniv så ditt blod måtte flyte. Vil du lide alt dette, så skal jeg hjelpe deg.»

«Ja!» sa den lille havfrue med skjelvende stemme, og tenkte på prinsen og på å vinne en udødelig sjel.

«Men husk på», sa heksa, «når du først har fått menneskelig skikkelse, da kan du aldri mere bli ei havfrue igjen! Du kan aldri stige ned igjennom vannet til søstrene dine og din fars slott, og vinner du ikke prinsens kjærlighet så han glemmer far og mor for deg, henger ved deg med hele sin tanke, og lar presten legge deres hender i hverandre så dere blir mann og kone, da får du ingen udødelig sjel! Den første morgen etter at han er gift med en annen, da vil hjertet ditt briste, og du blir skum på vannet.»

«Jeg vil det!» sa den lille havfrue, og var bleik som en død.

«Men meg må du også betale!» sa heksa, «og det er ikke lite det jeg forlanger. Du har den nydeligste stemmen av alle her nede på havets bunn, med den tror du nok at du skal fortrylle ham, men den stemmen skal du gi meg. Det beste du eier vil jeg ha for den kostelige drikken min! Mitt eget blod må jeg jo gi deg i den, for at drikken skal bli skarp som et tveegget sverd!»

«Men når du tar stemmen min», sa den lille havfrue, «hva beholder jeg da tilbake?»

«Din vakre skikkelse», sa heksa, «din svevende gange og dine talende øyne, med dem kan du nok bedåre et menneskehjerte. Nå, har du tapt motet? Rekk frem den lille tunga di, så skjærer jeg den av i betaling, og du skal få den kraftige drikken!»

«La det skje!» sa den lille havfrue, og heksa satte kjelen sin på for å koke troll-drikken.

«Renslighet er en god ting!» sa hun og skura kjelen med snokene, som hun bandt i knute. Nå rispa hun seg selv i brystet og lot det sorte blodet sitt dryppe ned der. Dampen lagde de forunderligste skikkelser, så man måtte bli engstelig

og redd. Hvert øyeblikk kom heksa med nye ting til kjelen, og da det kokte godt var det som når krokodillen gråter. Til sist var drikken ferdig, den så ut som det klareste vann!

«Der har du den!» sa heksa og skar tunga av den lille havfrue, som nå var stum og kunne verken synge eller snakke. «Dersom polyppene skulle gripe deg når du går tilbake gjennom skogen min», sa heksa, «så kast bare en eneste dråpe av denne drikken på dem, da sprekker armene og fingrene deres i tusen biter!»

Men det behøvde den lille havfrue ikke, polyppene trakk seg forskrekka tilbake fra henne da de så den skinnende drikken som lyste i hånda hennes, som om den var ei funklende stjerne. Sånn kom hun snart gjennom skogen, mosen og de brusende malstrømmene.

Hun kunne se slottet til faren sin. Blussene var slukka i den store dansesalen. Alle sov de visst der inne, men hun vågde allikevel ikke å dra til dem nå når hun var stum og skulle dra bort fra dem for alltid. Det var som om hjertet hennes skulle gå i stykker av sorg. Hun sneik seg inn i hagen, tok en blomst av hver av sine søstres blomsterbed, kasta med fingrene tusener av kyss henimot slottet og steig opp igjennom den mørkeblåe sjøen.

Sola hadde ennå ikke kommet frem da hun så prinsens slott og besteig den prektige marmortrappa. Månen skinte deilig klart. Den lille havfrue drakk den brennende skarpe drikken, og det var som om det gikk et tveegget sverd igjennom det fine legemet hennes, hun besvimte av det og lå som død. Da sola skinte hen over sjøen våkna hun opp, og hun følte en sviende smerte, men rett foran henne stod den vakre unge prinsen, han festa de kullsorte øynene sine på henne, så hun slo sine ned og så at fiskehalen hennes var borte, og at hun hadde de nydeligste små, hvite bein ei lita

jente kunne hatt. Men hun var helt naken, derfor svøpte hun seg inn i det store, lange håret sitt. Prinsen spurte hvem hun var, og hvordan hun hadde kommet dit, og hun så mildt men samtidig så bedrøva på ham med de mørkeblå øynene sine, snakke kunne hun jo ikke. Da tok han henne ved hånda og førte henne inn i slottet. Hvert skritt hun gjorde var, som heksen hadde sagt henne tidligere, som om hun trådte på spisse syler og skarpe kniver, men det tålte hun gjerne. Ved prinsens hånd steig hun så lett som ei boble, og han og alle undra seg over den yndige, svevende gangen hennes.

Kostelige klær av silke og musselin fikk hun på. I slottet var hun den skjønneste av dem alle, men hun var stum og kunne verken synge eller snakke. Nydelige slavinner kledd i silke og gull kom frem og sang for prinsen og de kongelige foreldrene hans. En sang var vakrere enn alle de andre, og prinsen klappa i hendene og smilte til henne. Da ble den lille havfrue bedrøva, hun visste at hun selv hadde sunget langt vakrere! Hun tenkte: «Å, han skulle bare visst at jeg, for å være hos ham, har gitt bort stemmen min i all evighet!»

Nå dansa slavinnene i yndig svevende dans til den herlige musikken. Da løfta den lille havfrue de vakre hvite armene sine, reiste seg på tåspissen, svevde hen over golvet, og dansa som ingen ennå hadde dansa. Ved hver bevegelse ble skjønnheten hennes ennå mere synlig, og øynene hennes talte dypere til hjertet enn slavinnenens sang.

Alle var henrykt over dette, spesielt prinsen – som kalte henne sitt lille hittebarn, og hun dansa mer og mer, skjønt hver gang foten hennes rørte jorda var det som om hun trådte på skarpe kniver. Prinsen sa at hun skulle være hos ham alle tider, og hun fikk lov til å sove utenfor hans dør på en fløyelspute.

Han lot det sys ei mannsdrakt til henne slik at hun kunne

følge ham til hest. De red gjennom de duftende skogene, hvor de grønne greinene slo henne på skuldra og de små fuglene sang bak de friske bladene. Hun klatra med prinsen opp på de høye fjellene, og selv om de fine føttene hennes blødde så de andre kunne se det, lo hun bare av det og fulgte ham til de så skyene seile ned under seg, som om det var en flokk fugler som dro til fremmede land.

Hjemme på prinsen slott, når de andre sov om natta, gikk hun ut på den brede marmortrappa, og det kjølte de brennende føttene sine med å stå i det kalde sjøvannet, og da tenkte hun på dem der nede i dypet.

Ei natt kom søstrene hennes arm i arm, de sang så sorgfullt idet de svømte over vannet, og hun vinka til dem, og de kjente henne og fortalte hvor bedrøva hun hadde gjort dem alle sammen. Siden besøkte de henne hver natt, og ei natt så hun, langt ute, den gamle bestemora, som ikke hadde vært over havet på mange år, og Havkongen med krona si på hodet, de strakte hendene hen mot henne, men de vågde seg ikke så nær landet som søstrene.

Dag for dag ble prinsen mer og mer glad i henne, han holdt av henne slik man kan holde av et godt kjært barn, men å gjøre henne til sin dronning falt ham slett ikke inn, og kona hans måtte hun jo bli, ellers fikk hun ingen udødelig sjel, men ville på hans bryllups morgen bli skum på sjøen.

«Er du ikke mest glad i meg blant alle sammen?» syntes øynene til den lille havfrue å si, når han tok henne i armene sine og kyssa den vakre panna hennes.

«Ja, deg er jeg mest glad i», sa prinsen, «for du har det beste hjertet av dem alle, du er meg mest hengiven, og du ligner ei ung jente jeg så en gang, men som jeg nok aldri finner igjen. Jeg var på et skip som strandta, bølgende dreiv meg i land ved et hellig tempel, hvor flere unge jenter gjorde

tjeneste, den yngste der fant meg ved strandbredden og redda livet mitt, jeg så henne bare to ganger. Hun var den eneste jeg kunne elske i denne verden. Men du ligner henne, du nesten fortrenger bildet av henne i sjelen min. Hun hører til i det hellige tempelet, og derfor har min gode lykke sendt meg deg. Aldri skal vi skilles!»

«Akk, han vet ikke at jeg har redda livet hans!» tenkte den lille havfrue. «Jeg bar ham over sjøen hen til skogen hvor tempelet står, jeg satt bak skummet og så etter om ikke mennesker ville komme. Jeg så den vakre jenta som han er mer glad i enn meg!» Og havfrua sukka dypt, gråte kunne hun jo ikke. «Jenta hører til det hellige tempelet, har han sagt. Hun kommer aldri ut i verden, de møtes ikke mere, jeg er hos ham, og ser ham hver dag, jeg skal pleie ham, elske ham, ofre ham mitt liv!»

Men nå skal prinsen giftes bort og få den nydelige dattera til nabokongen! fortalte man, derfor er det at han utruker så prektig et skip. Prinsen reiser for å se nabokongens land, heter det nok, men det er for å se nabokongens datter, et stort følge skal han ha med.

Men den lille havfrue rista med hodet og lo. Hun kjente prinsens tanker mye bedre enn alle de andre. «Jeg må reise!» hadde han sagt til henne. «Jeg må se den vakre prinsessa, foreldrene mine forlanger det, men å tvinge meg til å føre henne hjem her som min brud vil de ikke! Jeg kan ikke elske henne! Hun ligner ikke den vakre jenta i tempelet som du ligner, skulle jeg en gang velge en brud, så blir det heller deg, stumme hittebarnet mitt med de talende øynene!» Og han kyssa den røde munnen hennes, lekte med det lange håret hennes, og la hodet sitt ved hennes hjerte så det drømte om menneskelykke og en udødelig sjel.

«Du er jo ikke redd for havet du, stumme barnet mitt!» sa

han da de stod på det prektige skipet som skulle føre ham til nabokongens land. Og han fortalte henne om storm og havblikk, om merkelige fisker i dypet og hva dykkeren hadde sett der, og hun smilte av fortellingene hans, for hun visste jo bedre enn noen andre om havets bunn.

I den måneklare natta når de alle sov, utenom styrmannen som stod ved roret, satt hun ved relingen av skipet og stirra ned igjennom det klare vannet, og hun syntes hun så slottet til faren sin. Øverst der oppe stod den gamle bestemora med sølvkrona på hodet og stirra opp igjennom de strie strømmene mot skipets kjøl. Da kom søstrene hennes opp over vannet, og de stirra sorgfullt på henne og vred de hvite hendene sine. Hun vinka til dem, smilte og ville fortelle at alt gikk godt og lykkelig med henne, men skipsgutten nærma seg henne og søstrene dykka ned, så han trodde at det hvite han hadde sett bare var skum på sjøen.

Neste morgen seilte skipet inn i havna ved nabokongens prektige by. Alle kirkeklokkene ringte, og fra de høye tårnet ble det blåst i basuner mens soldatene stod med vaiende faner og blinkende bajonetter. Hver dag hadde de en fest. Ball og selskap fulgte på hverandre, men prinsessa var ikke der ennå. Hun ble oppdratt langt derifra i et hellig tempel, sa de, der lærte hun om alle de kongelige dyder.

Endelig kom hun.

Den lille havfrue stod begjærlig etter å se skjønnheten hennes, og hun måtte erkjenne den, en yndigere skikkelse hadde hun aldri sett. Huden var så fin og skjær, og bak de lange mørke øyevippene smilte et par sortblåe trofaste øyne!

«Det er deg!» sa prinsen. «Deg som har frelst meg da jeg lå som et lik ved kysten!» Og han trykte sin rødmende brud i armene sine.

«Å, jeg er altfor lykkelig!» sa han til den lille havfrue. «Det

beste, det jeg aldri turde håpe, er blitt oppfylt for meg. Du vil glede deg ved min lykke, for blant dem alle er det du som er mest glad i meg!» Og den lille havfrue kyssa hånda hans, og hun syntes alt å føle hjertet briste. Hans bryllups morgen ville jo gi henne døden og forvandle henne til skum på sjøen.

Alle kirkeklokker ringte, budbringerne red om i gatene og forkynte trolovelsen. På alle altre brentes duftende olje i kostelige sølvlamper. Prestene svingte røkelseskar, og brud og brudgom rakte hverandre hånda og fikk biskopens velsignelse. Den lille havfrue stod i silke og gull og holdt brudens slep, men ørene hennes hørte ikke den festlige musikken, øynene hennes så ikke den hellige seremonien, hun tenkte på sin dødsnatt, på alt det hun hadde tapt i denne verden.

Ennå samme kveld gikk brud og brudgom ombord på skipet, kanonene lød, alle flaggene svaia, og midt på skipet var det reist et kostelig telt av gull og purpur og alle de nydeligste puter. Der skulle brudeparet sove i den stille, kjølige natta.

Seilene svulma i vinden, og skipet glei lett og uten stor bevegelse hen over den klare sjøen.

Da det mørkna tentes fargerike lamper, og sjøfolkene dansa lystige danser på dekket. Den lille havfrue måtte tenke på den første gangen hun dykka opp av havet og så den samme prakten og gleden, og hun svingte seg med i dansen, svevde som svalen svever når den forfølges, og alle til stede jubla over henne med beundring, aldri hadde hun dansa så herlig. Det skar som skarpe kniver i de fine føttene hennes, men hun følte det ikke – det skar enda mer smertefullt i hjertet. Hun visste at det var den siste kvelden hun så ham, han som hun hadde forlatt sin slekt og sitt hjem for, gitt den nydelige stemmen sin og daglig lidd uendelige kvaler for,

uten at han hadde tenkt på det. Det var den siste natta hun pusta samme luft som han, så det dype havet og den stjerneblåe himmelen, ei evig natt uten tanke og drøm venta henne som ikke hadde sjel og ikke kunne vinne den. Og alt var glede og lystighet på skipet til langt over midnatt, hun lo og dansa med dødstanken i sitt hjerte. Prinsen kyssa den nydelige bruden sin og hun lekte med det sorte håret hans, og arm i arm gikk de til hvile i det prektige teltet.

Det ble tyst og stille på skipet, bare styrmannen stod ved roret. Den lille havfrue la de hvite armene sine på relingen og så mot østen etter morgenrøden. Den første solstråla, visste hun, ville drepe henne. Da så hun søstrene sine stige opp av havet. De var bleike som hun, det lange vakre håret deres flagra ikke lenger i vinden, det var skåret av.

«Vi har gitt det til heksa, for at hun skulle bringe hjelp sånn at du ikke skal dø denne natta! Hun har gitt oss en kniv, her er den! Ser du hvor skarp den er? Før sola står opp må du stikke den i prinsens hjerte, og når da det varme blodet hans spruter på føttene dine, da vokser de sammen til en fiskehale og du blir ei havfrue igjen. Da kan stige ned i vannet til oss og leve dine tre hundre år før du blir det døde salte sjøskum. Skynd deg! Han eller du må dø før sola står opp! Vår gamle bestemor sørger sånn at det hvite håret hennes har falt av, vårt falt for heksas saks. Drep prinsen og kom tilbake! Skynd deg, ser du den røde stripen på himlen? Om noen minutter stiger sola, og da må du dø!» Og de utstøtte et forunderlig dypt sukk og sank i bølgene.

Den lille havfrue trakk purpurteppet bort fra teltet og hun så den nydelige bruden sove med hodet sitt ved prinsens bryst, og hun bøyde seg ned, kyssa ham på den vakre panna hans, så på himmelen hvor morgenrøden lyste mer og mer, så på den skarpe kniven, og festa igjen øynene på prinsen

som i drømme nevnte sin brud ved navn. Bare hun var i tankene hans, og kniven skalv i havfruas hånd. – Men da kasta hun den langt ut i bølgene, det skinte rødt der hvor den falt, det så ut som om det pipla bloddråper opp av vannet. Enda en gang så hun med glassaktige blikk på prinsen, kasta seg fra skipet ned i havet, og hun følte hvordan kroppen hennes oppløste seg i skum.

Nå steig sola frem fra havet. Strålene falt så mildt og varmt på det dødskalde havskummet og den lille havfrue følte ikke døden, hun så den klare sol, og oppe over henne svedde hundre gjennomsiktige nydelige skapninger. Gjennom dem kunne hun se skipets hvite seil og himmelens røde skyer. Stemmene deres var melodier, men så åndelig at ikke noe menneskelig øre kunne høre den, sånn at ikke noe jordisk øye kunne se dem. Med sin egen letthet svedde de gjennom lufta uten vinger. Den lille havfrue så at hun hadde en kropp som dem, det hevdde seg mer og mer opp av skummet.

«Til hvem kommer jeg?» sa hun, og stemmen hennes klang som de andre vesenenes, så åndelig at ingen jordisk musikk kan gjengi det.

«Til luftas døtre!» svarte de andre. «Havfruer har ingen udødelig sjel og kan aldri få det uten at hun vinner et menneskets kjærlighet! Hennes evige tilværelse er avhengig av en fremmed makt. Luftas døtre har heller ingen evig sjel, men de kunne selv skape seg en ved gode handlinger. Vi flyr til de varme land hvor den trykkende pestlufta dreper menneskene. Der vifter vi kjøling. Vi sprer blomstenes duft gjennom lufta og sender forfriskninger og legedom. Når vi i tre hundre år har strevd med å gjøre det gode vi kan, da får vi en udødelig sjel og tar del i menneskenes evige lykke. Du stakkars lille havfrue har med hele ditt hjerte strevd etter det samme som vi, du har lidd og tålt, og hevd deg til luftåndenes

verden, nå kan du selv gjennom gode gjerninger skape deg en udødelig sjel om tre hundre år.»

Og den lille havfrue løfta de klare armene sine opp mot Guds sol, og for første gang følte hun tårer. – På skipet var det igjen støy og liv, hun så prinsen med sin vakre brud lete etter henne, vemodig stirra de på det boblende skummet, som om de visste at hun hadde styrta ned i bølgene. Usynlig kyssa hun brudens panne, smilte til ham, og steig med de andre luftas barn opp på den rosenrøde skya som seilte i lufta.

«Om tre hundre år svever vi sånn inn i Guds rike!»

«Vi kan også komme der tidligere!» hviska en. «Usynlig svever vi inn i menneskenes hus hvor det er barn, og for hver dag vi finner et godt barn som gjør sine foreldre glade og fortjener deres kjærlighet, forkorter Gud vår prøvetid. Barnet vet ikke når vi flyr gjennom stua, og må vi da av glede smile over det, da tas et år fra de tre hundre. Men ser vi et uskikkelig og ondt barn, da må vi gråte sorgens gråt, og hver tåre legger en dag til vår prøvetid!»

Eventyr For Alle.no

Les og hør kjente og ukjent eventyr,
gratis på norsk!

eventyrforalle.no

Dansk kunsteventyr av Hans Christian Andersen (1805-1875).
(Offentlig eiendom - public domain)

Originaltittel: Den lille Havfrue

Norsk oversettelse: Karl-Robert Rønning

Basert på den originale danske teksten: [Den lille Havfrue \(1837\) \(kb.dk\)](http://Den lille Havfrue (1837) (kb.dk))
(Offentlig eiendom - public domain)

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-DeLPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Illustratør: Edmund Dulac (1882-1953)

Kilde: [Stories from Hans Andersen, 1911 \(archive.org\)](http://Stories from Hans Andersen, 1911 (archive.org))

Dette arbeidet er fri for kjente opphavsrettsrestriksjoner.